

Hodnocení výtvarné práce

Slovní hodnocení jako současná
forma „klasifikace“

- **Slovní hodnocení žáka otevírá nový prostor pro učitele ve směru vyjádření nejenom charakteristiky výtvarných kvalit žákovy práce, ale i ve směru vyjádření se k jeho specificky osobním vlastnostem, k jeho vztahu k jiným lidem a popřípadě ke vztahu k okolnímu světu.**

- **Specifika hodnocení ve výtvarné výchově tak korespondují s hodnocením v jiných výchovách – literární, dramatické, hudební, pohybové. Hodnocení v těchto disciplínách se vyznačuje jistou individualizací přístupu k žakově práci a tím se odlišuje například od hodnocení v exaktních předmětech (typu matematiky, fyziky, chemie atd.), u nichž se předpokládá, že žák dosáhne předem daného správného výsledku, nebo se alespoň tomuto výsledku přiblíží správně zvoleným postupem řešení předem přesně stanovené úlohy.**

- **Hodnocení žákovy práce ve výtvarné výchově je v porovnání s hodnocením v exaktních disciplínách spíše otevřenou záležitostí, jeho smyslem není vyslovovat kategorické soudy typu vyjádření, zda je úkol splněn správně či špatně, ale vzbuzovat zájem o výtvarnou práci, zájem o obsahy sdělované výtvarným uměním i díly ostatních spoluautorů.**

- **Otázkou zůstává také to, zda má být tvořena stupnice jakýchsi známek vyjadřující přímo míru žákovy schopnosti tvořit výtvarná díla. Přesnou stupnici je lépe nahradit určitými slovně vyjádřenými „stupni“ úrovně práce, která je dána především osobním přístupem žáka k danému tématu, mírou jeho zaujetí pro výtvarnou práci, vynalézavostí v užití techniky, schopností interpretovat své dílo před ostatními a jeho účastí na prezentaci díla na veřejnosti.**

- **Navrhované stupně hodnocení výtvarné práce žáka – modely dle jednotlivých úhlů pohledu na výtvarnou práci (1. Uchopení námětu a nalezení vlastního tématu), 2. Způsob kompozičního a technického zvládnutí práce 3. Schopnost sebereflexe 4. Prezentace práce na veřejnosti):**

1.

- **Autor se zájmem zkoumal daný námět a podařilo se mu v rámci daného námětu objevit své vlastní osobně pojaté téma (například v rámci námětu ulice vytvořil malbu, která svou spontánní expresivitou vyjadřuje jeho osobní téma - pocit z chaosu velkoměstské ulice, poblíž níž se nachází místo jeho bydliště, takto prezentované osobní téma je výpovědí o povaze dnešní doby a o pocitech současného člověka).**

2.

- **Autor vytvořil originální kompozici ze stylizovaných tvarů a barev (Tato kompozice nekopíruje obraz ulice jako takové, ale vystihuje podstatné dominanty a ve zkratce i tvarový charakter věcí, figur a prostředí, které ulici charakterizují, kompozici tvarovou dynamizují diagonální linie vyvážené horizontálně naznačenými fragmenty prostředí). Autor se seznámil s možnostmi zvolené techniky a kreativně zvládnul techniku v přiměřeném rozsahu odpovídajícím jeho věku, využil navíc možnosti experimentu (například námět ulice ztvárnil temperovou malbou, použil několik valérů červené a modré, které zkombinoval s doplňkovými barvami k oběma barvám, které v obraze převládají. Dokázal také, že umí míchat barvy v zajímavé valéry, které jsou výrazem jeho autonomního barevného cítění).**

- **Autor dovede o práci souvisle hovořit, postupně ve vzájemném rozhovoru s ostatními objasňuje zdroje svého osobitého výtvarného řešení práce. Dovede srovnat své vlastní postupy s postupy ostatních spolužáků a uznat přednosti i chyby své vlastní práce. Na základě získané zkušenosti s vlastní tvorbou navrhuje další možná řešení (Například mluví o tom, proč pro ztvárnění ulice zvolil právě dvě zmíněné barvy jako dominantní, vypráví jaké asociace v něm námět ulice vyvolává, jak postupoval při řešení lineární a barevné kompozice plochy a proč a jakým způsobem experimentoval s barvou)**

4.

- **Autor prezentoval práci na veřejnosti formou účasti na skupinové výstavě, sám se zajímal o možnosti dokumentace práce ve formě digitální fotografie (Například vystavil originál malby spolu s dalšími pracemi spolužáků ve foyeru školy a pokusil se zveřejnit foto své práce na webových stránkách školy)**

Co by hodnocení obsahovat nemělo

- Co by hodnocení obsahovat nemělo
- Učitel výtvarné výchovy by se měl při hodnocení výtvarné práce žáka vyvarovat následujícím stereotypům
- neměl by oceňovat mechanické byť řemeslně dokonalé napodobení jakékoliv předlohy (reprodukce výtvarného díla, ukázky starších žakovských prací)
- neměl by hodnotit pouze estetickou úroveň práce, ale spíše proces, ve kterém práce vznikla a myšlenku, kterou žák do svého díla vložil
- neměl by žáka odsuzovat na experimentování, má-li experiment odůvodnění
- neměl by snižovat méně talentované žáky příkrým odsuzováním jednoduchosti či nečitelnosti práce

- **Příklady slovních spojení pro konkrétní hodnocení**
- ***Uchopení námětu* – námět byl uchopen originálním způsobem, k námětu přistupoval zvolna ale poctivě hledal možné varianty jeho uchopení, námět vyvolal ve fantazii autora řadu dalších asociací, námět jej zřejmě nezaujal a autor práce nevyvíjel snahu hledat námět jiný, transformace společného námětu ve vlastní osobní téma spočívala dle autora mimo jiné v tom, že vyvinul bohatý dialog s ostatními autory, námět patrně žáka nezaujal a neinspiroval jej k hledání vlastní cesty k tématu**

- ***Vyjádření vlastního tématu*** – nalezení vlastního tématu autor věnoval značnou energii, nejprve zkusil řadu variant, uplatnil svoji bohatou fantazii, aby námět nebyl uchopen pouze mechanicky a jaksi „povinně“, na základě banálního námětu dokázal objevit zajímavé téma, uchopení tématu zvolenými výtvarnými prostředky bylo nekonvenční a přesvědčivé, žák nevěnoval objevování tématu náležitou pozornost a pouze mechanicky plnil úkoly zadané učitelem.

- ***Technické zvládnutí práce*** – autor se seznámil s technickými prostředky a po vyzkoušení několika variant jejich použití zvolil vlastní osobitou cestu vyjádření v grafice, malbě, plastice, objektu..., experiment se zvolenými výtvarnými prostředky byl předpokladem zajímavého řešení zvoleného námětu, i když se experimentování s výtvarnou technikou zcela nevydařilo, je třeba ocenit chuť objevovat něco nového, rukopis patrný z jedinečného užití techniky lze srovnat s malířskou technikou figurativních expresionistů ...

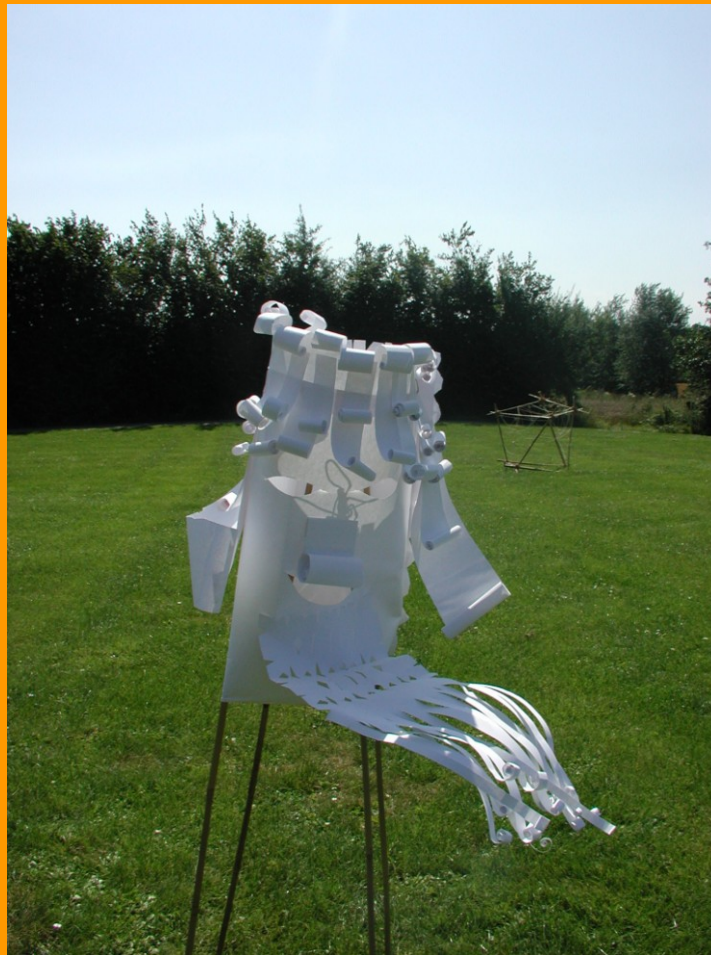
- ***Reflexe práce ve skupině, sebereflexe*** – po ukončení výtvarné práce se autor dokázal ve vzájemném dialogu s ostatními podělit o své zkušenosti, práce vyvolala řadu otázek mezi spolužáky, některé autor zodpověděl a některé ponechal bez vysvětlování s odůvodněním, že nejlepší výpovědí je samotná práce

- ***Prezentace*** – práce se stala pozoruhodným exponátem skupinové výstavy v budově školy, způsob její prezentace byl výsledkem zdařilé improvizace autora a dohody s ostatními spolužáky, autor sám nevyvinul žádnou iniciativu při prezentaci práce v rámci skupinové výstavy.

- ***Kompetence***
- **Dle povahy výtvarné práce a zejména dle zvolených prostředků výtvarného vyjadřování uvažujeme ve výtvarné výchově o různých druzích kompetence k výtvarné práci (kompetence jako způsobilosti duchovní, kreativní a technické vždy v souvislosti se zvolenými prostředky vyjadřování). Při zadávání námětu k výtvarné činnosti je třeba zohlednit tu skutečnost, že každý tvůrce inklinuje k určitému druhu kompetence. Důsledné vyžadování například konceptuální práce od tvůrce inklinujícího ke grafickému vyjadřování může vést k nedorozuměním mezi oběma stranami – mezi učitelem a žákem (často se stává že učitel vnucuje žákovi typ své osobní kompetence). Při vymezování kompetencí je třeba mít také na paměti, že výtvarný projev je vždy něčím jedinečným a neopakovatelným.**

- **Podle zvolených vyjadřovacích prostředků můžeme rozlišovat tyto následující druhy kompetence:**
- **grafická**
- **plastická**
- **prostorová**
- **konceptuální**
- **reflexivní**
- **akční**
- **intermediální**

- ***Uchopení námětu.*** Námětem výtvarné práce bylo ztvárnění lidského obličeje ve formě masky. Ačkoliv se jednalo o námět ve výtvarné výchově velmi častý, práce byla v tomto případě podmíněna rozvinutím výrazových možností minimálního výtvarného prostředku vyjádření – bílého kreslicího papíru, ze kterého autor vytvořil expresivně působivý objekt. Z výsledné práce je zřejmé, že nenapodoboval pouze vzor nějaké již hotové masky, ale že se pokusil vyjádřit povahu své vlastní osobnosti.

Nalezení vlastního tématu.

- **Osobní invence mu byla prostředkem k pojednání masky jedinečným způsobem. I když použil některé osvědčené postupy – například vystříhávání několikavrstevně složeného papíru, kompozici jednotlivých částí pak podřídil spíše výrazu než efektu.**

Technická úroveň.

- **Autor dodržel požadavek využití specifických vlastností papíru – ohebnosti, prolamování, vystříhávání, roztřepení, které byly pak ještě podtrženy instalací objektu v exteriéru.**

Sebereflexe.

- **Spolužáci si během práce mohli vyslechnout zajímavý komentář k vzniku vlastní masky zaměřený na psychologické kořeny toho či onoho výrazového prostředku (moje maska má dlouhé vousy, protože se cítím být občas filozofem, má taky prázdné oči, abych jimi mohl vidět hlouběji za tento svět atd.).**

Prezentace práce.

- **Při prezentaci práce autor uplatnil vlastní nápad – umístil masku na louku na trojstranný stojan, což jí dodalo jakési podivuhodné magičnosti. Masku se pohybovala ve větru a vypadala už z dálky velmi tajemně. Autor spolu se svými spolužáky pořídil několik fotografií masky, které poskytl školnímu archivu.**